

การชมความงามของนางในวรรณคดี

ชลดา เรืองรัชชลิขิต*

บทคัดย่อ

การชมความงามของนางในวรรณคดีแบ่งได้กว้าง ๆ ๒ ประเภทคือ การกล่าวชมแบบรวม ๆ อย่างหนึ่ง และการกล่าวชมแบบแยกส่วนอีกอย่างหนึ่ง การชมความงามของนางในวรรณคดีมีส่วนสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของคนในสังคม และโดยมากแล้วการชมความงามของนางในวรรณคดีจะไม่สามารถให้ภาพความงามของนางแต่ละคนว่าต่างจากนางอื่น ๆ อย่างไรหรือมีลักษณะรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร

นางในวรรณคดี หมายถึงตัวละครฝ่ายหญิงที่มีบทบาทหรือพฤติกรรมอยู่ในวรรณคดี และคำว่า “วรรณคดี” ในที่นี้มีความเฉพาะวรรณคดีไทย เท่านั้น

การชมความงามของนางในวรรณคดีแบ่งกว้าง ๆ ได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. การกล่าวชมแบบรวม ๆ
๒. การกล่าวชมแบบแยกส่วน

๑. การกล่าวชมแบบรวม ๆ

การกล่าวชมแบบนี้เป็นการกล่าวชมโดยพิจารณาความงามทั้งหมดของตัวละครนั้น ๆ โดยมีได้แยกพิจารณาความงามที่ละส่วนหรือที่ละแห่ง การกล่าวชมแบบรวม ๆ นี้อาจแบ่งเป็น

๑. การกล่าวชมโดยมิได้กล่าวเปรียบเทียบกับสิ่งใด
๒. การกล่าวชมโดยนำไปเปรียบกับสิ่งต่าง ๆ

* ชลดา เรืองรัชชลิขิต

อ.บ. (เกียรตินิยม) อ.ม. (ภาษาไทย) จุฬาฯ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

• วรรณคดีไทยในที่นี้หมายถึงวรรณคดีที่เป็นของไทยเราเองและวรรณคดีที่ได้รับอิทธิพลมาจากชาติอื่น ๆ

๑.๑ การชมว่างามโดยมิได้กล่าวเปรียบเทียบความงามกับสิ่งใด

การกล่าวชมในลักษณะเช่นนี้มีปรากฏในวรรณคดีตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา เช่น เรื่อง **ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์** ที่ได้กล่าวชมนางนพมาศว่า

นพมาศนามแม่น	เดิมมา
โปรดเปลี่ยนศรีจุฬา	ลักษณะล้ำ
อุคมรูปปรีชา
..... ^๒

ในตัวอย่างนี้ชมนางนพมาศว่ามีรูปร่างโดยใช้คำว่า “ลักษณะล้ำ” และ “อุคมรูป” ในเรื่อง **อิเหนา** ช่างเขียนของจรงกาได้ชมความงามของบุษบาซึ่งเพิ่งต้นจากพระบรรทมว่า

ไม่ผัดพักตราทรงอาภรณ์	กึ่งมวงนระทวยสวยสม
นายช่างเขียนพลาททางชม	นิกนิยมเตือนใจไปมา ^๓

ในตัวอย่างนี้ชมบุษบาวางามอย่าง “สวยสม” ทั้ง ๆ ที่มีได้แต่งองค์ทรงเครื่องเพื่อเสริมความงามที่มีอยู่แล้วให้เด่นชัดยิ่งขึ้น แสดงว่านางบุษบามีความงามที่เป็นธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องอาศัยการเสริมแต่งกึ่งมวงเด่นอยู่แล้ว

จะเห็นได้ว่าการชมความงามในลักษณะนี้มีมิได้ให้รายละเอียดแก่ผู้อ่านว่าตัวละครแต่ละตัวงามอย่างไร ให้ข้อมูลแต่เพียงว่าเป็นหญิงงามเท่านั้น

๑.๒ การชมว่างามโดยนำไปเปรียบกับสิ่งต่าง ๆ

การกล่าวชมเช่นนี้เป็นการนำสิ่งอื่นมาเปรียบเทียบเพื่อเสริมให้เห็นความงามของนางในวรรณคดีได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น การชมโดยการเปรียบเทียบอาจแบ่งได้ดังนี้

๑.๒.๑ การชมว่างามกว่าหญิงอื่น

๑.๒.๒ การชมว่างามยิ่งกว่าเทพนิมิต

^๑ ในที่นี้ยังถือว่า ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ เป็นวรรณคดีสมัยสุโขทัย แม้จะมีหลักฐานว่าได้แต่งช่อมในสมัยรัตนโกสินทร์

^๒ นางนพมาศหรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ (ธนบุรี : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๓) หน้า ๑

^๓ อิเหนาพระราชานิพนธ์รัชกาลที่ ๒ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ (พระนคร : โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา, ๒๕๑๐)

๑.๒.๓ การชมว่างามราวกับดวงเดือนหรือดวงจันทร์

๑.๒.๔ การชมว่างามราวกับดอกบัว

๑.๒.๑ การชมว่างามกว่าหญิงอื่น

การชมเช่นนี้เป็น การชมนางในวรรณคดีที่มีความงามยิ่งกว่าหญิงใดในโลกนี้ หรือมีความงามยิ่งกว่าหญิงใดในโลกอื่น การชมความงามเช่นนี้ปรากฏในวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น **ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์** กวีได้กล่าวชมนางนพมาศว่า “ละไมละม่อมพร้อมพร้อมยิ่งนารี จำเริญศรีสมบุรณ์ ประยงค์กัศ”^๒ กล่าวคือชมนางนพมาศว่ามีความงามเหนือหญิงอื่นใด

เรื่อง **อิเหนา** วิทยาลัยการช่างมนางบุษบาจากภพาคว่าเลิศในบรรดาหญิงทั้งสามโลก ดังปรากฏในข้อความว่า “ไอ้เจ้างามประเสริฐเลิศแดนไตร ทำไฉนจะได้มาชมชิต”^๓

เรื่อง **ลิลิตพระลอ** กวีชมความงามของพระเพื่อนพระแพงว่างามราวกับนางฟ้า ซึ่งเป็นบาทบริจาริกาของพระอินทร์ ดังปรากฏในข้อความว่า

โฉมสองเหมือนหยาดฟ้า	ลงดิน
งามเงื่อนอัปสรอินทร์	สู่หล้า

ในเรื่อง **รามเกียรติ์** พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ตอนพระชนกเปิดศอก มีการชมนางสีตาวาว่า “งามยิ่งนางฟ้าในสวรรค์”^๔ และในวรรณคดีเรื่องเดียวกันนี้ท้าวมาลีวราชชมสีตาวางามกว่าพระอมา มเหสีของพระอิศวร และงามกว่านางสุชาคา นางสุจิตรา นางสุนันทา และนางสุธรรมา ซึ่งเป็นชายาทั้ง ๔ ของพระอินทร์ ดังปรากฏในข้อความว่า

เห็นนางสีตาวาวันย์	งามดังดวงจันทร์ไม่ราศี
มาตรแม่ถึงองค์พระอมา	นางสุชาคาโฉมศรี
นางสุจิตราเทวี	สุนันทานารีอรไท

^๑ กวีไทยนิยมเปรียบกับสามโลก คือโลกมนุษย์ สวรรค์ และบาดาล

^๒ นางนพมาศหรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ หน้า ๓๖

^๓ อิเหนาพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก หน้า ๑๑๖ พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนายเพิ่ม ศราทธทัต ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๐๕

^๔ พระวรวาทย์พิสิฐ. กุ้มอลิลิตพระลอ เล่ม ๑ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๑๓) หน้า ๒๕

^๕ รามเกียรติ์พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเล่ม ๑ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ (พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์ ๒๕๑๐) หน้า ๓๕๗

ทั้งสุวรรณมางคราญ
ทั้งสุวรรณคัมภีร์ฟ้าสุราลัย

ภาพเขียนฝาผนัง จักรพรรดิ โปษยกฤต

จะเปรียบงามเขาวมาลัยก็ไม่ได้
ไกลกันกับโฉมนางสีดา

เท่าที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการชมความงามนางในวรรณคดีว่างามกว่าหญิงอื่น มีทั้งที่นำไปเปรียบกับความงามของนางในภพเดียวกันและในภพอื่น

๑.๒.๒ การชมว่างามยิ่งกว่าเทพนิมิต

การชมเช่นนี้ปรากฏในวรรณคดีเรื่อง **อิเหนา** ตอนอิเหนาเห็นบุษบาครั้งแรก ได้ชมนางบุษบาว่า “งามจริงยิ่งเทพนิมิต” ความงามเช่นนี้ถือว่างามจริงๆ เพราะงามยิ่งกว่าเทพจะสามารถเนรมิตขึ้นได้ ทั้ง ๆ ที่โดยปกติแล้วเทพหรือเทวดาย่อมสามารถเนรมิตสิ่งต่างๆได้ตามใจปรารถนาจะเนรมิตนางให้งามเพียงใดก็ได้ แต่แม้กระนั้นก็ไม่อาจเนรมิตนางใดให้งามยิ่งไปกว่าบุษบาได้

๑.๒.๓ การชมว่างามราวกับดวงเดือนหรือดวงจันทร์

การกล่าวชมเช่นนี้ปรากฏในวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น ในเรื่อง **ลิลิตพระลอ** นางรินและนางโรยชมความงามของพระลอและพระเพื่อนพระแพงว่า

พิศให้ไหวไหว	ทินกร
พิศอ่อนน้อมศศิธร	แจ่มฟ้า
พิศค้อมอกอร	ไต่คั่ง นน
เดือนตะวันแย้มหน้า	ออกกรอฉน์ไต่

นางรินนางโรยชมพระลอว่างามราวกับดวงอาทิตย์ ซึ่งคงจะหมายถึงงามสว่างองอาจราวกับพระอาทิตย์นั่นเอง และชมสองนางว่างามราวกับดวงจันทร์ซึ่งคงจะหมายถึงงามเด่น งามผุดผ่อง

^๑ เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๐๔

^๒ พระวรเวทย์พิสิฐ. กุณโณลิลิตพระลอ เล่ม ๒ หน้า ๘๓

^๓ พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์. กนกนกร (ธนบุรี : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๖) หน้า ๒๘

คั่งพระจันทร์ และยังคงกล่าวชมต่อไปอีกว่า การที่พระลอและพระเพื่อนพระแพงมาอยู่เคียงคู่กันเช่นนี้
เปรียบเหมือนกับดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ที่โผล่ขึ้นพร้อมกันเพื่อแข่งความงามของกันและกัน

เรื่อง **กนกนกร** กวีชมความงามของนางกนกเรขา โดยนำไปเปรียบเทียบกับดวงจันทร์
ในทำนองเดียวกันกับที่ปรากฏในเรื่องลิลิตพระลอว่า “คือจันทร์แจ่มห้องผ่องใส”^๑

หรือในวรรณคดีเรื่อง **ขุนช้างขุนแผน** พลายงามชมศรีมาลาว่างามราวกับดวงจันทร์ใน
คืนวันเพ็ญ ซึ่งมีความงามอย่าง “ผ่องผุด” ดังนี้ “ดังพระจันทร์วันเพ็ญช่างผ่องผุด บริสุทธิ์โอกาส
สะอาดเอี่ยม”^๒

๑.๒.๔ การชมว่างามราวกับดอกบัว

ภาพเขียนฝีมือ จักรพันธ์ โปษยกฤต

ใหม่ ๆ ดังข้อความว่า “สองคุดงกชบาน ใหม่หน้า”^๓

นอกจากนี้ในเรื่อง **ขุนช้างขุนแผน** กวีชมความงามของนางลาวทองว่า “งามปลั่งดังบัว
ชนพนา ยังไม่ต้องแตกชำเมื่อยามสาย” การชมเช่นนี้เป็นกรกล่าวชมความงามที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง
ไร้รอยราศีหรือรอยชอกช้ำใดๆ

การกล่าวชมเช่นนี้คงจะได้รับอิทธิพล

จากอินเดีย เพราะตามความคิดของคน
อินเดียถือว่าดอกบัวเป็นดอกไม้ที่งามที่สุด
ในเรื่อง **ลิลิตพระลอ** พระลอชมความงาม
ของพระเพื่อนพระแพงว่างามราวกับดอกบัว
ซึ่งเพิ่งเกิดเอามา แสดงว่ามีความงามสดชื่น
มากที่สุดทีเดียว ดังปรากฏในข้อความว่า “บัว
ทองเด็ดแต่น้ำ เอามาเสก”^๔ และในวรรณคดี
เรื่องเดียวกันนี้พระเจ้ายาได้ชมความงามของ
เพื่อนแพงว่างามราวกับดอกบัวที่เพิ่งบาน

^๑ พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์. กนกนกร (ธนบุรี : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๖) หน้า ๒๘

^๒ เสกาเรื่องขุนช้างขุนแผนพระราชทานพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ธนบุรี : โพร
สตามต้นการพิมพ์, ๒๕๑๔) หน้า ๖๕๔

^๓ พระวรวงศ์เธอ. กุ้มอลิลิตพระลอ เล่ม ๒ หน้า ๘๑

^๔ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๔

๒. การชมแบบแยกส่วน

การกล่าวชมแบบนี้เป็นการชมเฉพาะที่ เฉพาะแห่ง หรือแยกชมเฉพาะส่วน เช่น ชมใบหน้า ท่า หู ผม หรือผิวพรรณ ฯลฯ ที่พบทั่วไปแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

- ๒.๑ การชมเฉพาะใบหน้าหรือผิวพรรณ หรือชมทั้งใบหน้าและผิวพรรณ
- ๒.๒ การชมความงามของส่วนอื่น ๆ ในร่างกาย

๒.๑ การชมเฉพาะใบหน้าหรือผิวพรรณหรือชมทั้งใบหน้าและผิวพรรณ

การกล่าวชมเช่นนี้เป็นเพราะใบหน้าและผิวพรรณเป็นส่วนที่มองเห็นได้ง่ายโดยไม่ต้องพิจารณาพิเคราะห์มากนัก เช่น เรื่อง **ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์** กวีชมนางนพมาศว่า “เนื้อเหลืองเล้งทอง ผ่องผิวพัศตร์”^๑ คือ ชมนางนพมาศว่ามีผิวเหลืองงามคังทองและมีใบหน้านางผุดผ่อง

ในเรื่อง **รามเกียรติ์** นางสำมะนักราชชมโฉมสีดาว่า

..... งามล้ำวีในไตรจักร
มีศิริวิลาสประหลาดนัก ผิวพัศตร์ผ่องเพียงจันทร์^๒

ในตัวอย่างนี้ชมเฉพาะใบหน้าที่ว่างมารวมกับดวงจันทร์

๒.๒ การชมความงามของส่วนอื่น ๆ ในร่างกาย

การชมความงามเช่นนี้เป็นการแยกชมความงามของอวัยวะต่าง ๆ โดยแยกชมทีละส่วนทีละอย่าง โดยมากจะได้รับอิทธิพลทางค่านิยมคติจากอินเดีย คือ มักจะเปรียบความงามของหญิงกับกลีบบัว ความงามของจุกกับขอ หรือความงามของคิ้วกับคันศร ฯลฯ เช่น เรื่อง **สมุทรโฆษคำฉันท์** พราหมณ์กราบทูลพระสมุทรโฆษเรื่องความงามของนางพินทุมตี ดังนี้

เจ้านี้มีโฉมคือจะประโลม	ทั้งแหล่งหล้าและฟ้าดิน
ทรงนามกรบรรพิน—	ทุมต้ออันโฉมเฉลา
เสวภาคยมาลพินดา	คือสุธามาโกศเกลา
เนื้อเกลี้ยงสมบุรณ์บวรเยา—	วอย่าว่าจะมีสอง
เกศาสะสวยระตระทวย	ประเทสทางมยุรทอง
ไรเศพพรายรัศมีรอง	คือโรมอัษฎกามา

^๑ นางนพมาศหรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ หน้า ๓๖

^๒ รามเกียรติ์พระราชทานพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก หน้า ๖๑๖

พักตราภคุดิอันบริสุท	ธิพบุและโสภา
คัจฉันทรโสฬสกลา	และนะเน่งนะนวนอนงค์
กรรมาคือกลีบกลมโก	มลกามแกล้งผจง
ทรงกาณจนกุดเทลยรรยง	มณีพรายพิราราม
นาสาถ่ายองคือขอคำนวน	กลควรรคือขอกาม
แก้มปรางประโลมรสย้ายาม	คนใดค้องก็คืดใจ
ลำขาคือกาณจนกาลี	และลำเพ็ญลำพาลไส
สองนมชชคิวิจิตรใน	อกอาศน์แก้วโถมเจลา
คิ้วค้อมคือกงกลกุดัณ-	ทอนก่งและแกล้งเกลา
พระเนตรพรายพิมลเพรา	และพรั่งยิ่งตายอง
ริมโอษฐ์พรายคือมณีไพ-	ทวยรัตน์เรืองรอง
ยิ้มแย้มและค่าใครและบปอง	แก่อนงคสงคม
พระทนต์เพ็ญวชิรัตน์	และระเบียบระเบียบสม
ทรงวางคือฐานรัตน์บรรทม	ทิพยกามกริชา
กรแก้วอันงามประคุดัง	คชวงพระไอยรา
นิ้วสวยแสง่มนชนิภา	และพรรคเรียบเรียวี
เอวกลมกำกามรจนา	คือพันลอกกลาศรี
ยกอย่างและที่ทั้งธรณี	ผิจจะว่าบค่าควร
กางเพลา คือ กรวิมลกรร-	รูก่าอง คือ แสงสรวล
ใครชายครั้นชายยยสรัญจวน	จิตคโมหลวงโถม
เมื่อเลงและคุดนยุคล	สิบพรับและพิศโถม
สีมแลคุดนาภินพโรม	และโรมราชี
เมื่อพิศคุดพัคครคือจะแย้ม	สีมคุดแก้มสรแล่มศรี
พิศไพโรจิตพิศมฤดี	คุดไรเกศอันงามกัน
พิศเนตรนฤมลคือศร	สมรราชย์ยรร
แสงกามกลมฤทัยทร-	ปและสีมคุดกรรมา

* กรมศิลปากร. สมุทรโฆษคำฉันท์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๒) หน้า ๘๓-๘

จากตัวอย่าง^๕ เห็นได้ชัดเห็นว่ากวีแยกชมความงามของนางพินทุมดีทีละส่วนและชมอย่างละเอียดมาก และที่น่าสังเกต คือ มีการชมอวัยวะส่วนที่พราหมณ์ไม่น่าจะมองเห็นได้ เช่น ชมถันและนาภี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีข้อน่าสังเกตอีกอย่างหนึ่ง คือ การชมความงามของพินโดยเปรียบกับเพชร ซึ่งต่างจากเรื่องอื่นๆ ที่มักจะชมว่าพินงามราวกับนิล

การชมความงามในลักษณะนี้มีใช้ปรากฏเฉพาะในวรรณคดีเรื่องสมุทรโฆษคำฉันท์เท่านั้น ในวรรณคดีเรื่องอื่นๆ ก็มี เช่น เรื่อง **รามเกียรติ์** ตอนทศกัณฐ์ซึ่งแปลงร่างเป็นคาบสลอดชมโฉมสีคำ^๖ และเรื่อง **กนกนคร** ตอนอมรสิงห์เข้าเฝ้านางกนกเรขาครั้งแรกเพื่อกราบทูลเรื่องเมืองทอง^๗

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเห็นได้ว่าเป็นการชมความงามของนางเฉพาะรูปร่างเท่านั้น และไม่ว่าจะเป็นการชมแบบรวมๆ หรือแบบแยกส่วน และจะมีการเปรียบเทียบหรือไม่ก็ตาม การกล่าวชมนั้นๆ ไม่สามารถทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่าแต่ละนางมีความงามต่างจากนางอื่นๆ อย่างไร เพราะกวีได้กล่าวชมไปในแนวเดียวกันทั้งหมด

อนึ่ง การชมความงามของนางในวรรณคดีนี้มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของคนในสังคมด้วย ดังจะเห็นได้ว่าสตรีไทยสมัยโบราณนิยมใช้ขมิ้นทาผิวให้มีสีเหลืองงามผุดผ่อง การชมความงามของนางในวรรณคดีจึงมักจะชมว่าผิวเหลืองงามทั้งทอง หรือในยศสมัยที่คนไทยยังนิยมกินหมาก การชมความงามของพินก็จะใช้ว่างามทั้งนิล ฯลฯ อย่างไรก็ตามเมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนไป แนวความคิดในเรื่องการชมความงามนางในวรรณคดีก็เปลี่ยนไปด้วย เช่น เมื่อสังคมยอมรับเรื่องผิวขาวผ่องเป็นลักษณะของผิวงาม กวีก็นำความคิดนี้มาชมนางในวรรณคดี เช่น เรื่อง **ศกุนตลา** กวีชมนางศกุนตลาว่า “*ดูผิวสีนวลละอออ่อน มะลิซ้อนดูคำไปหมดสิ้น*”^๘ หรือในเรื่อง **กนกนคร** กวีชมนางอนุศิณีว่า “*งามฉวีคือชวาน้ำใคร*”^๙ กล่าวคือชมความงามของผิวขาวอมชมพูแบบดอกกุหลาบของนางอนุศิณี

เรื่อง “การชมความงามของนางในวรรณคดี” นี้เป็นเพียงแนวทางในการศึกษาเท่านั้น ผู้สนใจอาจจะนำความรู้ในเรื่องนี้ไปศึกษาให้ละเอียดแจ่มแจ้งเพื่อจะได้ข้อสังเกตที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

^๕ รามเกียรติ์พระราชทานพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก หน้า ๓๘๑-๘

^๖ พระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ฉบับพิมพ์ขยายความ หน้า ๖๔-๕ และหน้า ๖๕

^๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ศกุนตลา มัทนะพาธา ทิวแสนปมและบ่อเกิดแห่งรามเกียรติ์ (พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, ๒๔๘๕) หน้า ๑๘

^๘ พระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ฉบับพิมพ์ขยายความ หน้า ๖

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. **สมุทรโฆษคำฉันท์** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๒.

นางนพมาศหรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์. ธนบุรี : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๓.

พิทยาลงกรณ์, พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่น. **กนกนคร.** ธนบุรี : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๖.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **ศกุนตลา มัทนะพาธา ท้าวแสนปมและบ่อเกิดแห่ง
รามเกียรติ์.** พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, ๒๔๙๕.

รามเกียรติ์พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ฉบับหอสมุดแห่งชาติ
พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, ๒๕๑๐.

วเวทย์พิสิฐ, พระ. **คู่มือลิลิตพระลอ เล่ม ๑ และเล่ม ๒** พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
๒๕๑๓.

เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ธนบุรี :
โพธิ์สามต้นการพิมพ์, ๒๕๑๔.

อิเหนาพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพนายเพิ่ม ศราทธทัต ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ ๒
มิถุนายน ๒๕๐๙.

อิเหนาพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติ พระนคร
: โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา, ๒๕๑๐.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Praise of Woman Beauty in Thai Literature

by Cholada Ruengruglikit

Abstract :

The praise of woman beauty in Thai literature can be roughly divided into 2 types, praise of the beauty in general and praise of specific beauties. The praise of woman beauty in Thai literature has certain relationship with culture. However, the praise does not give a distinctive picture of the subject nor does it really give a clear picture of the one to be praised.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย